

Motion till riksdagen 2025/26:3873

av Jessica Wetterling m.fl. (V)

med anledning av prop. 2025/26:71 Insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med övergångsbestämmelser som innebär att den äldre lydelsen av 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen fortfarande är tillämplig på en begäran att ta del av allmän handling som har framställts före ikraftträdandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Regeringens förslag

I propositionen föreslår regeringen att en upptagning för automatiserad behandling (digital information, t.ex. e-post, filer, databaser) som har kommit in till en myndighet genom att en informationsbärare (t.ex. en hårddisk) har tagits i beslag i verksamhet som avser utredning av brott, brottslig verksamhet eller internationell rättslig hjälp eller kopierats vid en husrannsakan i sådan verksamhet inte ska anses vara en allmän handling. Detsamma gäller en upptagning som har kommit in till en myndighet till följd av att myndigheten har tagit över ansvaret för den beslagtagna informationsbäraren eller kopian från husrannsakan. Om en upptagning tillförs en utredning av brott eller brottslig verksamhet eller annan verksamhet hos myndigheten ska den dock även fortsättningsvis utgöra en allmän handling. Ändringen föreslås införas genom ett tillägg i 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Vänsterpartiets ställningstagande

Vänsterpartiet värnar offentlighetsprincipen och rätten att ta del av allmänna handlingar. Handlingsoffentligheten är en grundlagsstadgad rätt och en omistlig del av allmänhetens

möjlighet att kontrollera att den offentliga makten utövas under lagarna. Offentlighetsprincipen är därmed en central del av vårt demokratiska statsskick. Rätten att ta del av allmänna handlingar får enligt 2 kap. 2 § TF begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa angivna intressen, bl.a. intresset av att förebygga eller beivra brott och skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden.

Syftet med regeringens förslag är att undanta vissa handlingar som förekommer i brottsutredningar från handlingsoffentligheten. Vänsterpartiet instämmer i utredningens och regeringens bedömning att det finns behov av att begränsa insynen i informationen i en informationsbärare som tas i beslag och när det gäller vissa handlingar som kopieras vid en husrannsakan. Beslag kan innebära att stora mängder information blir tillgängliga för de brottsbekämpande myndigheterna. Detta gäller framför allt vid beslag av hårddiskar eller andra informationsbärare. Bland denna stora mängd information kan det finnas integritetskänsliga uppgifter om användaren av informationsbäraren – uppgifter som inte bör behandlas som allmänna handlingar. Vänsterpartiet står därför bakom förslaget.

Utredningen föreslår dock i SOU 2024:79, till skillnad från regeringen, att det ska införas övergångsbestämmelser som innebär att det föreslagna undantaget inte ska tillämpas i fråga om upptagningar från beslag eller husrannsakingar som har verkställts *före* ikraftträdandet av de föreslagna ändringarna. Lagrådet avråder i sitt yttrande från en sådan retroaktiv ändring i grundlagen. Lagrådet anser att övergångsbestämmelsen bör utformas så att den äldre lydelsen fortfarande är tillämplig på en begäran att ta del av allmän handling som har framställts före ikraftträdandet.

Att låta en lag få retroaktiv verkan medför ofta rättsosäkerhet. Vänsterpartiet menar därför, i likhet med Journalistförbundet och Tidningsutgivarna, att regeringen inte bör gå emot Lagrådet på denna punkt och införa en retroaktiv ändring som dessutom varken har stöd i utredningens förslag eller har varit föremål för remissbehandling.

Regeringen bör därför återkomma med övergångsbestämmelser som innebär att den äldre lydelsen av 2 kap. 14 § TF fortfarande är tillämplig på en begäran att ta del av allmän handling som har framställts före ikraftträdandet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jessica Wetterling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Tony Haddou (V)

Gudrun Nordborg (V)

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)